

"כנפי הרוח"

תחום הדעת מוזיקה

מפקחת ארצית על המוזיקה בחמ"ד – איילה רייכרט

כתיבה | איילה רייכרט- מפקחת ארצית על המוזיקה בחמ"ד וממונה תכניות לימודים באגף אומנויות במזה"פ
רונית יעקבי- מנחה מוזיקה חמ"ד, אודיה מויאל-מדריכה מוזיקה יסודי חמ"ד

שכבת גיל: רב גילאי

משך זמן מומלץ – שיעור אחד

מבוא:

הרב **אברהם יצחק הכהן קוק** (או בכינויו הראי"ה) נולד בט"ז באלול, תרכ"ה (ספטמבר 1895) בעיירה גריבה, שבאימפריה הרוסית (כיום לטביה). הרב קוק הקים את הרבנות הראשית לישראל (1921) וכיהן בה כ-14 שנה בתפקיד הרב הראשי האשכנזי הראשון במקביל כיהן כרב האשכנזי של ירושלים כ-16 שנה (החל מ-1919).

הרב קוק נחשב לאחד מאבות הציונות הדתית. הוא עלה לארץ בתחילת העלייה השנייה (תרס"ד, 1904), ושימש כרבה של יפו. הוא ראה בישוב החדש ובציונות חלק בלתי נפרד מתהליך הגאולה וכדי לגשר על הפערים שבין הישוב החדש לישן, הוא יזם את **מסעות הרבנים**. במסעות הם הגיעו למושבות ולקיבוצים כדי לשמוע על מצבם וצורכיהם של החלוצים, לחבר אותם למצוות ולעודד את רוחם. בנוסף, כתב חיבורים הלכתיים הנוגעים למצוות התלויות בארץ וקבע שיש לשאוף לישוב ארץ ישראל בפועל.

הרב קוק היה פוסק, מקובל והוגה דעות שמחד נחשב לשמרן בתפיסתו ההלכתית, ומאידך היה יוצר פורה ובעל רעיונות פילוסופיים חדשניים שעסקו באלוקות, בטבע האדם, בבריאה ועוד.

השיר 'כנפי רוח' לקוח מספרו "אורות הקודש" המאגד חלק מהחיבורים הרוחניים שכתב הרב:

"בן אדם, עלה למעלה עלה.

כי כח עז לך יש לך כנפי רוח, כנפי נשרים אבירים.

אל תכחש בם פן יכחשו לך.

דרוש אותם – וימצאו לך מיד"

השיר מדבר על הכוחות הטמונים באדם שיכולים להניע אותו להתקדם ולצמוח.

השיר הולחן על ידי **אביגיל עוזיאל-עמר** בשנות ה-90, הוקלט ועובד על ידי **אלישיב ברלין** לאחר רצח התלמידים בישיבת מרכז הרב ב-2015.

• [קישור לידיעה על הלחנת השיר](#)

• [קישור לשיר](#) – האזנה

• [קישור לשיר - כיתות: ג'-ו' שיר של יום ברוח החמ"ד - כנפי רוח](#)

אפיונים מוזיקליים

השיר כתוב בסולם המינור הטבעי ויש בו שימוש בצלילים הדיאטוניים של הסולם.

• חלק א'

במנעד של קוינטה, נפתח באופן הדרגתי עם הרחבה בסוף המשפט לדרגה ה-7 מלמטה.

• חלק ב'

נפתח בקפיצה של אוקטבה, משפט ראשון פתוח על הדומיננטה והמשפט השני סגור על הטוניקה.

הקשר בין הטקסט למוזיקה

החזרה על המילים "עלה למעלה עלה" בלחן יוצרת הדגשה של הטקסט. הקפיצה באוקטבה בחלק השני נותנת תחושת חיזוק למילים "כי כח עז לך".

הקשר הוראה

מסגרת שיעור מוזיקה במהלך השנה.

מבנה היחידה

○ שלב א - פתיחה והיכרות עם הרב קוק והשיר

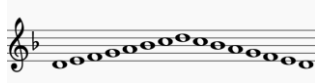
○ שלב ב - נגינה ושירה

מהלך היחידה

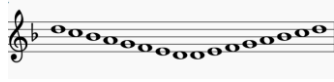
שלב א - נגינה ופיכולג' לא הרב קוק והשיר

1. המורה י/תספר על הרב קוק, על ייחודו ותרומתו לציונות הדתית כפי שמובא במבוא.
2. המורה י/תחלק לתלמידים או יקרין על הלוח את מילות השיר ויקריא אותו. התלמידים יתייחסו למבנה של הטקסט ולמשמעותו לפני השמעת השיר.
3. המורה י/תשמיע את השיר.
4. התלמידים יקשיבו לשיר ויגלו כיצד המוזיקה מדגישה את הטקסט או היגד מסוים. נשאל אותם האם בעקבות ההאזנה למילים המלוות במנגינה חל שינוי בהבנה של המילים או באווירת הכיתה?
5. התלמידים יזהו את מבנה השיר.
6. התלמידים ישירו את השיר וילמדו על מאפייניו המוזיקליים. המורה י/תנהל דיון על הכוחות הטמונים בכל אחד מאיתנו שנדרשים להימצא ולהתגלות. התלמידים יתוודעו לרב קוק, לכתביו ולישיבת מרכז הרב בירושלים.

שאלה ב – נגינת אשיר

1. התלמידים ינגנו/ישירו את הסולם רה מינור.

2. התלמידים ינגנו/ישירו את הסולם מלמעלה למטה.

3. התלמידים יענו איזו צורה קיבלו התווים בפעם השנייה? (כנפיים)

4. התלמידים יאזינו לשיר וילוו בשירה או בנגינה בסולם עולה ויורד.

5. התלמידים יסיפו כלים מלודיים מתאימים כמו- מקל רוח וכדו'.

6. התלמידים ישירו וינגנו את השיר במלואו.

כנפי רוּחַ

הרב קוק

אביגיל עמר-עוזיאל

ע- דם-א-בן להעלה-ע-מל-לה ע- להעלה מעל-לה ע- דם-א-בן

Mezzo-soprano

Glockenspiel

7 רו-י פכנ-ך-ליש ח רו-י פכנ-ך-ליש ח רו-י פכנ-ך-ליש ח רו-י פכנ-ך-ליש ח

Mzs.

Glk.

14 ד- ך-ל- שוה-כ-י-פן מ-ב חש-הכ-אל רים-בי-א-רים-ש-נ- פי-כנ-ח

Mzs.

Glk.

21 יד-מ- ך-ל- או-מצ-י-ו- דם-א-בן ש-רו-ד- חם-או-רוש

Mzs.

Glk.